

SO 18. 5. 19:30 Moravské divadlo

SAT 18 May 7.30 p.m. Moravian Theatre

Henrik Ibsen

EYOLF

LITTLE EYOLF

Divadlo v Dlouhé Praha

Theatre in Dlouhá Street Prague

překlad **translation** František Fröhlich

dramaturgie **dramaturgy** Štěpán Otčenášek

scéna **stage design** Jan Nebeský, Jana Preková

kostýmy **costumes** Jana Preková

hudba a projekce **music and projection** David Vrbík

režie **directed by** Jan Nebeský

premiéra 23. 2. 2013 **premiere** 23 February 2013

osoby a obsazení **characters and cast**

Alfréd Allmers, majitel nemovitosti, literát, dříve výpomocný učitel

Alfred Allmers, land owner, man of letters, occasional teacher

Jan Vondráček

Rita Allmersová, jeho manželka **Rita Allmers, his wife**

Lucie Trmíková

Eyolf, jejich devítiletý syn **Eyolf, their son, nine years old**

Vojtěch Lavička / Vlastimil Kaňka

Asta Allmersová, Alfrédova mladší nevlastní sestra **Asta Allmersová,**

Alfred's younger half-sister Klára Sedláčková-Oltová

Inženýr Borgheim **Borgheim, a road builder** Jan Meduna

Krysařka **The Rat-Wife** Ivana Lokajová

Jan Nebeský se do Divadla v Dlouhé vrátil po osmi letech a stejně jako tehdy si pro hostování vybral text Henrika Ibsena. Po ceněné *Divoké kachně* (2005) je to málokdy uváděný *Eyolfek*. Ústřední dvojici tvoří manželský pár Alfréd a Rita Allmersovi, které jako v případě *Divoké kachny* hrají Jan Vondráček a Lucie Trmíková. Jejich devítiletý syn Eyolfek je zmrzačený vinou vážného zranění v útlém věku. Manželé sužovaní výčitkami se sobě odcizují, což žárlivá Rita těžce nese a odmítá se o manžela dělit jak s Alfrédovou nevlastní sestrou Astou, tak s vlastním synem. Eyolfek za záhadných okolností umírá a výčitky se násobí. Ritě se paradoxně splnilo přání: po odchodu sestry z domu má manžela opravdu „jen pro sebe“. Teď, když jeho láska, jak sám říká, vyhasla, už se spolu mohou jen trápit a mučit vinou.

I díky scénografii Jany Prekové a novému překladu Františka Fröhliche, jehož převody odhalují moderní jádro Ibsenových her a kongeniálně souznějí se zcela současným inscenačním pojetím, vznikla inscenace, kterou možno nazvat událostí sezóny. Nebeského „jedovatá vivisekce manželského vztahu založeného na sobectví a tedy dobrovolně přijaté slepotě“ provokuje, děsí i hořce rozesmívá.

Jan Nebeský returned to the Theatre in Dlouhá Street after eight years and just like before, he decided to stage Henrik Ibsen's play. After the awarded *Wild Duck* (2005), he chose *Little Eyolf* which is not often staged. The two main protagonists are a married couple Alfred and Rita Allmers who are as well as in the *Wild Duck* portrayed by Jan Vondráček and Lucie Trmíková. Their nine-year-old son is crippled because of a serious injury at an early age. The married couple tormented by remorse become alienated which is quite hard for Rita who is jealous and does not want to share her husband with Alfred's step-sister or her little son. Little Eyolf dies in very mysterious circumstances and so the sense of guilt increases. However, Rita's dream has actually come true; after Alfred sister leaves the house, she finally has her husband "just for herself." Now, as he says when his love has faded away, they can only suffer and torture each other with guilt.

The stage design by Jana Preková and the new translation by František Fröhlich, which reveals the modern core of the text, are in harmony with the timeless staging and have both contributed chiefly to the uniqueness of this production. Nebeský's "poisonous vivisection of a married couple based on selfishness and therefore voluntarily accepted blindness" provokes, scares, and makes you laugh bitterly at the same time.

Ibsenův Eyolfek v Divadle v Dlouhé

Troufám si říci, že režisér Jan Nebeský má Ibsena rád a velmi dobře mu rozumí. Snad právě proto k němu nepřistupuje pietně, ale jako k partnerovi. Tak se mu daří vytvářet inscenace moderní, nicméně velmi přesně zachycující nejen základní dějové linky a archetypální lidské vztahy, ale i provokativního ibsenovského ducha doby.

Právě tato drze současná interpretace dodává Nebeského inscenacím štávu a překvapivou aktuálnost. Je-li v noticce uvedeno, že se jedná o vivisekci vztahu, slovo nemohlo být zvoleno lépe. Jak se dočteme na wikipedii, primárním účelem vivisekčního zákroku je výzkum, prováděný za účelem získání informací. S dodatkem, že se jedná o zákrok bez narkózy.

V Eyolfkovi je v podstatě banální soubor milostného trojúhelníku kontaminován vstupy symbolických postav a informací, které dodávají příběhu nadčasovou platnost, a zároveň dráždivě hororovitou hrozivost. Vše se odehrává v uzavřeném prostoru „za sklem“, kam diváci jako voyeuři nahlíží. Postavy jsou prostorem svírány, je pro ně jistota, ale zároveň vězení, z něhož se marně pokoušejí uniknout. Zmrzačený syn Eyolfek (jehož tragický příběh jako leitmotiv ve smyčce běží v projekcích na plochách obklopujících uzavřený prostor), tu funguje především jako symbolický prvek, který spojuje a zároveň rozděluje ústřední dvojici. Nese s sebou motiv viny, lásky a nenávisti zároveň.

Naléhavým ústředním tématem je sobectví. Rozpor mezi ideálem a skutečností, stejně jako nutková touha absolutně vlastnit ty druhé a přesvědčení, že moje pravda je ta jediná pravá, je pro ibsenovské hrdiny typická. Nebeský tuto situaci společně s herci zkoumá s humorným nadhledem, ale naprosto nelitostně. Zatímco pračka, která s neúprosně stereotypním otáčením bubnu a hlasitým ždímáním vypírá z prádla, které si přinesl Allmers z cest, veškerou svobodu, vztahy ústřední trojice se ambivalentně proměňují, vyvíjejí se v jakýchsi hysterických skocích. Taková malá rodinná Itálie v severském mrazu.

Jana Soprová, ČRo 3 – Vltava / 27. 2. 2013

Eyolfek (Divadlo v Dlouhé)

Jan Nebeský bere Ibsena napůl vážně a napůl se jeho vážnosti ironicky posmívá. A umí to udělat tak šikovně, že se ona ironie – někdy vlídnější, častěji však docela zlá – pozvolna přelévá z postavy na postavu, chvílemi skoro úplně zmizí a pak se zase dostane až na hranu otevřené parodie.

Protagonisté se stále jednoznačněji a jednoznačněji projevují jako postavy měšťácky mělké (bohužel mě tu nenapadá lepší výraz než tenhle přílišně omšely) a opravdového citu zhora neschopné. Všechny absurdní rodinné tragédie, trable, utrpení i vášnivé spory o dělitelnosti citu mezi více blízkých osob tak nakonec nevyhnutelně vyústí do seriálově planého žvanění o tom, jak nalézt smysl života v pomoci chudým vesničanům. Což Nebeský ještě pro jistotu shodí popíjením šampaňského a nakonec i rozverně masochistickou tečkou. Z nesnesitelně přepjaté tragédie o hledání smyslu života tak vyjde podívaná jedovatě veselá a současně nefalšovaně depresivní. Skoro jako by to ani nebyl ten vždy odměřeně kalkulující, vzdor vší symbolice upjatě racionální a neochvějně tezovitý Ibsen.

Vladimír Mikulka, Nadivadlo.blogspot.cz / 23. 2. 2013

2x Ibsen

Nebeský si s Eyolfkem pohrává, zkoumá míru vážnosti a ironie, ale nikdy ho neshazuje: režisérova eklektická obrazivost je do jisté míry moderním pandánem dvojlomné povahy Ibsenova textu, jenž do půdorysu klasicky vystavěné, „realistické“ hry vkládá nepřehlédnutelné symbolistní tóny.

(...) Nebeského koncepci znamenitě slouží i herci. Alfréd Jana Vondráčka je dojemným slabochem výtvarně stylizovaným do karikatury Nora s hutnou blond parukou a zářivě bílým rolákem, hostující Lucie Trmíková vytváří v Ritě působivou kreaturu, jejíž děsivá sobeckost jasně vysvítá zpod několika paruk a kostýmů, jež v průběhu večera vystřídá.

Michal Zahálka, Hospodářské noviny / 1. 3. 2013

I dare say that the director Jan Nebeský likes Ibsen a lot and understands him very well. That is why he does not approach him with reverence but as a partner. Therefore he is able to create productions that are modern yet precisely capturing the basic plotline and archetypal relationships but also the provocative Ibsen's spirit of the time. It is exactly the impudently contemporary interpretation of Nebeský's productions that gives them the spice and surprising contemporaneity. (...)

In *Little Eyolf*, one can see basically a simple fight between a love triangle contaminated with symbolic characters and pieces of information that bring timeless effect as well as disturbing horror threat. Everything happens in a closed space "behind the glass" which is observed by the audience of voyeurs.

Jana Soprová, Czech Radio 3 - Vltava / 27 February 2013

Jan Nebeský (1954) vystudoval režii na pražské DAMU. Byl v angažmá v Klicperově divadle v Hradci Králové, Divadle S. K. Neumanna (nynější Divadlo pod Palmovkou), v pražském Činoherním klubu a v Divadle Komedie. Nejen v kontextu českého divadla je jedinečným režisérem s nezaměnitelným scénickým rukopisem.

K jeho nejvýznamnějším pracím patří zvláště inscenace Ibsenových her *Přízraky* (1988), *John Gabriel Borkman* (1995), *Stavitel Solness* (1999) či Cenou A. Radoka ověčená *Divoká kachna* nastudovaná se souborem Divadla v Dlouhé (2005). Dále inscenoval Strindbergovu *Sonátu duchů* (1995), Calderónovu *Dceru vichřice* (1998), Shakespeareova *Hamleta* (1994 a 2000) či Beckettův *Konec hry* (1996) vedle současných her českých dramatiků, mj. L. Lagronové – *Terežka* (2002), *Miriam* (2005), *Ety Hillesum* (2006), L. Trmíkové – *Jana z Arcu* (2007) a *Lamento* (2010) nebo E. Tobiáše – *Vyšetřování pokračuje* či *Rána z milosti* (obě 2006), *Denně (Poníci slabosti)* (2012).

Jan Nebeský pro české divadlo objevil rakouského autora Ernsta Jandla, když v Divadle Komedie nastudoval hru *Humanisté* (2007) či v Divadle Na zábradlí proslulou inscenací hry *Z cizoty*, jež získala Cenu Alfréda Radoka 2004. Mimo to zde uvedl detektivní báseň podle románů

G. Bernanos *JE SuiS* (2001) či Taboriho *Kanibaly* (2003). Jeho nedávná inscenace *Krále Leara* v Národním divadle (2011) rozdělila publikum na dva tábory.

Vedle zmíněné inscenace *Z cizoty* měli diváci Divadelní Flory postupně v letech 1999, 2009 a 2011 možnost zhlédnout autorskou trilogii inscenačního týmu Nebeský-Prachař-Fajt, která sledovala linii velkých postav evropské literatury v konfrontaci se zásadními uměleckými tématy: *Hamlet part II (Pokus o Hamleta)*, *Neúplný sen (Faustovská vize 22. století)* podle F. Pessoy a konečně *NoD Quijote* inspirovaný grafikou B. Reynka.

Jan Nebeský (b. 1954) studied direction at DAMU Academy in Prague. He worked at Klicpera Theatre in Hradec Králové, at S. K. Neumann Theatre (today's Pod Palmovkou Theatre), at Drama Club in Prague and at Komédie Theatre. He is a unique director with singular style not only in the context of the Czech theatre.

His productions of H. Ibsen rank among the most significant: *Ghosts* (1988), *John Gabriel Borkman* (1995), *The Master Builder* (1999) or the awarded *Wild Duck* staged at Theatre in Dlouhá Street (2005). He staged also Strindberg's *Ghost Sonata* (1995), Calderón's *Daughter of the Air* (1998), Shakespeare's *Hamlet* (1994 and 2000) or Beckett's *Endgame* (1996) as well as contemporary Czech plays like L. Lagronová - *Terežka* (2002), *Miriam* (2005), *Etty Hillesum* (2006), L. Trmíková - *Joan of Arc* (2007) and *Lamento* (2010) or E. Tobiáš - *The Investigation Continues, Coup de Grace* (both 2006) and *Daily* (2012).

Jan Nebeský discovered the Austrian writer E. Jandl for the Czech theatre when he staged *The Humanists* at Komédie Theatre (2007) or the play *Out of Estrangement* at Theatre Na zábradlí, which was awarded the Alfréd Radok Award in 2004. He also staged there a detective poem based on a novel by G. Bernanos *JE SuiS* (2001) or Tabori's play *The Cannibals* (2003). His production of *King Lear* at the National Theatre (2011) divided the audience into two parts.

Apart from his production *Out of Estrangement*, the Flora Theatre Festival hosted in 1999, 2009 and 2011 an original trilogy of the creative team Nebeský-Prachař-Fajt which focused on the big literary figures confronted with serious art topics: *Hamlet Part II, Incomplete Dream* based on F. Pessoy and finally *NoD Quijote* inspired by B. Reynke's graphics.

Divadlo v Dlouhé je renomovaná pražská repertoárová scéna, jež vznikla v roce 1996. Vedle kmenových režisérů Hany Burešové a Jana Borna zde hostují význačné režisérské osobnosti, např. Jan Nebeský, J. A. Pitínský, Vladimír Morávek, Jan Mikulášek aj. Základním rysem divadla je žánrová a stylová pestrost, cílí na tituly neznámé a dosud neuvedené. Divadlo pořádá dětský festival Dítě v Dlouhé a také festival pro teenagery 13+. Není sezóny, aby se Divadlo v Dlouhé neobjevilo alespoň v širších nominacích na prestižní divadelní ceny. Tituly *Sestra úzkost* (obnovená premiéra 1996), *Garderobiér* (2002), *Divoká kachna* (2005), *Faidra* (2007), *Vějíř s broskvovými květy* (2008) či *Lékař své cti* (2010) patří do zlatého fondu české divadelní produkce. Cena Alfréda Radoka mj. neminula herečku Jaroslavu Pokornou (2005: *Divoká kachna*, role Hedvika), Marii Málkovou (2002: *Běsi*, role Paní Stavroginová), Helenu Dvořákovou (2011: *Polední úděl*, role Ysé) ani Jana Vondráčka (2005: *Lhář*, role Lelio).

Ansámbl Divadla v Dlouhé hostuje na Divadelní Floře pravidelně od roku 2009, kdy představil *Vějíř s broskvovými květy* v režii J. A. Pitínského, rok nato diváky překvapily frašky *Dáváme děťátku klystýr a „Kašlu na to!“*, řekla *Hortensie*. Následujících ročníků se divadlo účastnilo s ukázkou Mikuláškových režii: *Macbeth* (2011) a drama D. Kellyho *Láska a peníze* (2012).

Theatre in Dlouhá Street is a renowned Prague-based repertory theatre which was founded in 1996. Apart from the main directors Hana Burešová and Jan Borna, various famous personalities often cooperate with the theatre e.g. Jan Nebeský, J. A. Pitínský, Vladimír Morávek, Jan Mikulášek and others. The theatre focuses on variety of genres and styles, and often presents unknown and not-staged productions. It organizes festival Children in Dlouhá and Festival for Teenagers 13+. Almost every season the theatre is nominated for several prestigious awards. Productions like *Sister Anxiety* (re-opened in 1996), *The Dresser* (2002), *The Wild Duck* directed by Jan Nebeský (2005), *Phaedra* (2007), *Peach Blossom Fan* (2008) or *The Surgeon of his Honour* (2010) belong to the gems of our theatre production. Alfréd Radok Award winners are actress Jaroslava Pokorná (2005: form Hegvig in *The Wild Duck*), Marie Málková (2002: for Mrs Stavrogina in *The Demons*), Helena Dvořáková (2011, for Ysé in *The Break of Noon*), or Jan Vondráček (2005: for Lelio in *Liar*).

The ensemble of Theatre in Dlouhá Street presented themselves to the festival audience in 2009 with their production *Peach Blossom Fan* directed by J. A. Pitínský. A year later they surprised with a twist in genre and produced two farces based on G. Feydeau's *Enema for This Child and Please! Hortense Says, "I Don't Give A Damn!"*. Two years after that the theatre performed Jan Mikulášek's productions: *Macbeth* (2011) and *Love and Money* (2012).